

אלמנה לכהן גדול

פרק שביעי יבמות

סו.

עין משפט גד מצוה

בא א מיי פ"ב מהל'
אשתו הלכה כי
טו"ע א"ע ק"י פה
שפ"ע :
ב ג מיי פ"ח מהל'
תרומת הד' ל טור
י"ד ט"י ש"ל:
יח ד ה מיי ש"ע טור סס:

הגהות הב"ח
(א) גמ' ומי פליגי האמר
ר' זכאי וז' ערות:

מוסף רש"י

שהעובר פוסל ואינו
מאכיל. לומר שהעובר
שנמנעתי ישראלית מהכן
בעלה שמת פוסל את
העבר מלאכול בתרומה
מפני חלקו, דעובר במעי
זרה וזו הוא חלק קרינה ביה
וזהו חלקו הם יאכלו
בלחמו, דלמי ילודו זה כהן
לקרות כהן עד שאלה לאיר
העולם, ואינו מאכיל את
אמו ישראלית שעיבתו
מכהן, דק"ל שאלת
בתרומה בשביל בנה כהן
חללו בעלה כהן מי
דעובר וילוד ביהוה הם
יאכלו בלחמו, אבל עובר
ללא דס"ל ר' יוסי עובר
במעו זרה זו הוא (רש"י)
ב"ב קמ"א. בגדתה. עיר
שכנול וטובה בנה, כפסק
מדרשו על כר שיריה גלון
היא מכהת (כתובות ז').
המוכרת ממנה על ידי
אחר, לעובר. במעו אמו,
ק"ה (שם).

תוספות ישנים

רב יוסף אמר ילוד מאכיל
שאינו ילוד אינו מאכיל אבל
לא ס"ל שהא טעם משום
דעובר במעי זרה זה הוא
לרצון מאי קא מיעביה לכו
לרצון מאחר שהעדת מה
ענין זה לזה בת ישראל
שנשאל לכהן עובר במעי
זרה דס"ל (ואלו) חללו אבל
מפני כהנת לא פסיל.
(ורבה אמר לך אין טעמא
דרי' יוסי משום דילוד
מאכיל שאינו ילוד אינו
רצון ככהן מפני כהנת הלא
היהוה קנה. וא"ת והא
תמורה אלף טעמא משום
דעובר במעי זרה הוא:
ואימא קמייחיה המוכה
לעובר קנה. וא"ת והא
אמר שמואל הלכה כר'
יוסן הסדלר דלמר אין
אדם מקנה דבר שלא אלף
לעולם י"ל שאני הכה
השומע הוא בעולם ולא
היהוה קנה דלמר גבינו
(י:). ללמדך שלא כל לעולם
לא קנה ח"ל דבר שאינו
בעולם. ו"ל דעובר חסוד
דבר שהוא בעולם ומייר
כמה בצובר עברה. וא"ת
ומאי היא דקאמר זו ולא
פ"ל וכו' והאמר ליה
שמואל וכו' המוכה לעובר
קנה וזהו אמרת דהלכה
כהכמיס דלון לעובר וזהו
למלא דבר רבנן (ס"ל)
למכזה לעובר קנה דלית
ליה זכי לעובר וכו' וכו'
למשווא קמייחיה דלמכזה
מלאי פליגי כהא ופסקה ר'
יוסי סבר חוששין למיעוט
שמה יהיה (לה) זכר קיים
ורבנן ליה חיישי דסמון
מיעוטא דמפילות למתלה
זכרי ומתלה נקבות והו"ל
זכרי מיעוטא ו"ל דלית

פוסל ואין מאכיל. נראה לפרש שהעובר פוסל בעצדי אצו ואין מאכיל את אמו דתרוייהו אעזדים ליכא למימר פוסל בעצדי אצו ואין מאכיל בעצדי אצו דכיון דאשמועינן דפוסל היכי משכחת שאכיל וזקונטרס פירש כולה מילתא אלאו וכו' דלעזדים קאי ה"ק שהעובר פוסל ואין מאכיל את אמו וה"ה לעזדיו דפוסל: **למאי נפקא מינה לעובר במעי כהנת.** אע"ג דע"כ דרשינן והיא דרשא לילוד מאכיל דמהאי טעמא אמרינן לקמן דבת ישראל לכהן והייתה מעוברת ללא מאכיל דהתם לא שייך טעמא דעובר במעי זרה זו הוא דלפילו זו מאכיל את אמו ואפילו ממזר כדאמרינן לקמן (ד' ס:): מ"מ מיעביה ליה לענין עזדים דליכא למימר דוקא לענין אמו דכנת זה קרש וילוד ביהוה הם יאכלו דמנייה דרשינן שמאכיל את אמו דרשינן ילוד מאכיל אבל עזדים שאוכלים מטעם קנין כספו לא קאמר קרא ילוד מאכיל שאינו ילוד לא:

היינו דקאמר זו שמעתי ב'. ורצנן שהיו אומרים לו כן: הו סברי דטעמא משום דילוד מאכיל: **אובליין בשביע בל המשפחה בוליה.** ה"מ למימר דטעמא דרצנן משום דלא סבירא להו דרשא דשאין ילוד אין מאכיל לגבי עזדים ולית להו נמי דעובר במעי זרה זו הוא אלף קבלה היתה צידו דטעמא משום דלא זכי ביה עובר וקנת תימנה דלא מסתמא מנשה ידיהם עד שילוד הוא לעובר ולא לזני משפחה קשה לר"י דתנן דפרק יולא דופן (גדה ד' מד). דנן יוס אחד פוסל מן התרומה ופירין בגמרא מאי איריא זן יוס אחד אפי' עובר נמי ומפני רב ששת מתימין ככהן שיש לו ז' נשים אחת גרושה ואחת שאינה משום בנים ויש לו בנים משאניה גרושה וזן יוס אחד מן הגרושה פוסל בעצדי אצו ולאפוקי מדרבי יוסי דלמר עובר נמי פוסל קמ"ל זן יוס אחד אין עובר לא והתם למה ליה לאוקמי כשיש לו שתי נשים אפי' אין לו אלף אחת גרושה ודוקא זן יוס אחד אצל עובר לא דלולין בשביל כל המשפחה כולה לרצנן ואר"י דרצ ששת לטעמיה דלית ליה במי שמת (ה) המוכה לעובר קנה ולא חללי בשביל המשפחה והלכי מוקי בשש לו בנים משאניה גרושה ואין העובר בשביל המשפחה פוסל משום דלא חיישינן למיעוטא דסמון מיעוטא דמפילות למתלה דנקבות והוה להו זכריים מיעוטא דלוקמן ולאפוקי מדר' יוסי דרבי יוסי חייש למיעוטא ואתי שפיר דפרק מי שמת (ב"ב קמב. ושם) פירין למ"ד המוכה לעובר קנה מדתנן ביולא דופן (גדה ד' מד. ושם) זן יוס אחד נוחל ומשאל אלף עובר לא ולא פירין מיעוטא דננן יוס אחד פוסל דליכא לאוקמא בשתי נשים כו': זן ובבירא א"ה. אע"ג דשמואל פסיק בש"פ (כתובות ד' ט:). כרבי יוסן הסדלר דלון אדם מקנה דבר שלא אלף לעולם י"ל שאני הכהן שומע הוא בעולם ולא היהוה קנה דלמר גבינו (י:). ללמדך שלא כל לעולם לא קנה ח"ל דבר שאינו בעולם. ו"ל דעובר חסוד דבר שהוא בעולם ומייר כמה בצובר עברה. וא"ת ומאי היא דקאמר זו ולא פ"ל וכו' והאמר ליה שמואל וכו' המוכה לעובר קנה וזהו אמרת דהלכה כהכמיס דלון לעובר וזהו למלא דבר רבנן (ס"ל) למכזה לעובר קנה דלית ליה זכי לעובר וכו' וכו' למשווא קמייחיה דלמכזה מלאי פליגי כהא ופסקה ר' יוסי סבר חוששין למיעוט שמה יהיה (לה) זכר קיים ורבנן ליה חיישי דסמון מיעוטא דמפילות למתלה זכרי ומתלה נקבות והו"ל זכרי מיעוטא ו"ל דלית

ושחרור מפיקינן מידי שעבוד א"ר יהודה הכניסה לו שני בלים באלף וזו ושבו ועמדו על שני אלפים אחד נוטלתו בכתובתה ואחד נותנת דמים ונוטלתו מפני שבח בית אביה מאי קא משמע לן שבח בית אביה דידה הוי הא אמרה רב יהודה חדא זימנא מהו דתימא ה"מ היכא דמטיא למשקל בכתובתה אבל מיתן דמי ומישקל לא קמ"ל: **מתני'.** בית ישראל שניסת לכהן ומת והניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו של עובר (ה) שהעובר פוסל ואינו מאכיל דברי ר' יוסי אמרו לו מאחר שהעדת לנו על בת ישראל לכהן אף בת כהן לכהן ומת והניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו של עובר: **גמ' איבעיא להו טעמא דרבי יוסי משום דקסבר עובר במעי זרה זו הוא או דלמא ילוד מאכיל שאינו ילוד אינו מאכיל למאי נפקא מינה לעובר במעי כהנת מאי אמר רבה היינו טעמא דרבי יוסי דקסבר עובר במעי זרה זו הוא רב יוסף אמר ילוד מאכיל שאין ילוד אינו מאכיל מיתניב אמרו לו לר' יוסי מאחר שהעדת לנו על בת ישראל לכהן בת כהן לכהן מהו אמר להם זו שמעתי וזו לא שמעתי אי אמרת בשלמא עובר במעי זרה זו הוא היינו דקא"ל זו שמעתי וזו לא שמעתי אלא אי אמרת ילוד מאכיל שאין ילוד אין מאכיל מאי זו שמעתי וזו לא שמעתי אירי היא קשיא אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר' יוסי אבל הכמים אומרים יש לו בנים אוכלים משום בנים אין לו בנים אוכלים משום בנים אין לו אחים אוכלים משום משפחה כולה זו ולא ס"ל הא א"ל שמואל לרב הנא בגדתאה פוק אייתי לי בי עשרה דאימא לך באנפיהוה המוכה לעובר קנה אלא זו וס"ל מאי קמ"ל דפליגי רבנן עליה דרבי יוסי ומו פליגי (ה) מתיב רבי זכאי זו עדות העיד ר' יוסי מפי שמעיה ואבטליון והודו לו אמר רב אשי מי קתני וקבלו והודו לו קתני דמסתבר טעמיה ת"ר (ה) הניח בנים אלו ואלו אוכלים הניחה מעוברת אלו ואלו אין אוכלים הניח בנים והניחה מעוברת עבדי מלוג אוכלים כדרך שהיא אוכלת עבדי צאן ברזל לא יאכלו מפני חלקו של עובר שהעובר פוסל ואינו מאכיל דברי ר' יוסי רבי ישמעאל ברבי יוסי אמר משום אביו הבת מאכלת הבן אינו מאכיל ה"ר ש בן יוחי אומר זכרים יאכלו כולן נקבות לא יאכלו כלום מאי איריא שמא ימצא עובר זכר תיפוק ליה דנקבה נמי פסלה חדא ועוד קאמר חדא דנקבה נמי פסלה ועוד שמא ימצא עובר זכר ואין לבנות במקום הבן כלום זכרים יאכלו והאיכא עובר קסבר אין**

ושחרור. ישראל ששיעבר עבדו לז"ת ושחררו הלוה יאל לחירות והמלוה גובה מלוהו ממקום אחר: **בבבבבב.** שהיא חלף זו דהא מאי דלשנחו דרשותי אשנחו: **אלל למיין דמי ומישקל לא.** אלף שלו הן עולמי קמ"ל: **מתני' והניחה מעוברת.** אע"פ שיש לה בנים היינו והיא אוכלת בתרומה לא יאכלו עבדי אן ברזל בתרומה לפי שהן של יורשים ויש לעובר זמן חלק ואין לעובר כח להאכיל בתרומה אי משום דקסבר עובר במעי זרה זו הוא אי משום דקסבר ילוד מאכיל שאין ילוד אין מאכיל שנאמר (ויקרא כג) וילד ביתו הם יאכלו בלחמו קרי ביה יאכילו: **שעובר פוסל.** אם נת כהן נישאת לישראל והניחה מעוברת ואין לה זן אחר פוסלה מלשזו בנית אביה כעעעע: ואינו מאכיל אם נת ישראל לכהן היא ומת והניחה מעוברת אין עובר כח להאכילה וה"ה לעזדים: **אף זה כהן לכהן.** כיון דאמרת שאין ילוד אינו מאכיל היך העזדים אוכלין בתרומה מפני חלקו של עובר שהרי והוא אף זו כח להאכיל: **גמ' נמעי כהנא.** זנת כהן מעוברת מכה. אי אמרת משום זנות ליכא ואי משום שאין ילוד איכא: **וזה לא שמעתי.** לאיסור אלף להיתירא: **יש לו בנים.** אחרים לזד מעובר זה: **אוכלים.** העזדים בשביל בנים דעובר לית ליה ומיראל שאין לו יורשין וכל זמן שלא נולד העובר וזכה הקרוב לירושת כהן ואוכלים בגיניו: **זו דברי רבי יוסי ולא סבירא ליה.** לשמואל דעובר אית ליה זכיה: **נגדאסה.** בעל אגדה. ל"א שם מקום שאם צבצל ששמו הדבר: **ניני בנים.** הכהן ולא הייתה מעוברת: **אלו ואלו.** עבדי מלוג ועבדי אן ברזל אוכלין דעבדי מלוג אוכלין בשבילה שהיא אוכלת בשביל בניה ועבדי אן ברזל אוכלין בשביל בנים: **הניחה מעוברת.** ולא הניח לה בנים: **אלו ואלו אין אוכלין.** שהעובר אינו מאכיל את אמו ולא את העזדים: **הניחה מעוברת מעוברת עבדי מלוג אוכלים.** שהם שלה ואין לעובר חלק בהן והיא אוכלת בשביל בניה: **עבדי אן ברזל לא יאכלו מפני חלקו של עובר.** שיש לו חלק בהן דלית ליה זכיה ולא ידעינן אי מתרמי לחלקו לפיכך עזדים אסורים לאכול: **שהעובר פוסל.** זנת כהן המעוברת מירשלה: **ואינו מאכיל זנת ישראל המעוברת מכהן ולא את עבדיו: הצמ מאכלת.** לקמן" מפרש לה: **והן זכרים ל"ג כולן אלף יאכלו.** אם יש זכר צבצים אוכלים העזדים בשבילו ולא חיישינן לחלקו של עובר דשמה נקבה היא ואין לה חלק במקום זן ומת"ל זכר הוא שמה ומתלה נקבות ויש שמפילות סמון מיעוטא דמפילות למתלה דנקבות והוה להו זכריים מיעוטא דלמכזה עובר קנה

ואינו נוטלת אשתה דדליה גינהו ומצי למימר נת רוח עשיתי לבעלי אלא אפילו הבעל עצמו בעצמו אשה קאי ומציא מיד הלקוחות מכה האשה. ומכרי שניהם לפרנסה וברותא נקט אפילו לפרנסה שניהם צריכין לו אפי' הבעל מוציא מיד הלקוחות ולא מבעי מה שהכניסה לו ממשלתו מה שהאשה מוציאה מיד הלקוחות אפי' בחיי בעלה וכן הבעל מוכח אלא אפי' הכניסה לו קרקעות וקבלה עליו הבעל נמי שיכולה לומר מבטי אלא בבית כותבה קרקעותיו אני נוטלת אשתה אדיל הבעל גינהו ואם מכרם הבעל האשה מוציאה מיד הלקוחות אפי' בחיי בעלה וכן אם לקח מן האיש וחור ולקח מן האשה מה שחלק בכתובה הוא בטל מיד שיכולה לומר נתת רוח עשיתי לבעלי כיון שנטל הבעל עליו. (אבל נכסי מלוג שהגוף שלה אמרי' ב"ה שאינה יכולה לומר נתת רוח עשיתי לבעלי.) ואפי' בחיי הבעל מוציאה מיד הלקוחות ולכן נהנו בנדיבות לכתוב בכתובה הוא נתן לה קרקע פלוני והיא הניחה לו בנדיבותה כדי שתוכל לטרוף מן הלקוחות בחיי הבעל אם מכרם. וכן אם לקח מן האיש וחור ולקח מן האשה כיון שיכולה לומר נתת רוח עשיתי לבעלי נמי (ש)שלקח מיד האשה היא ותוציא מהלקוחות אפילו בחיי הבעל והלפ"ך אמר רשב"ג שהבעל מוציא מיד הלקוחות מכה האשה. וד' השולח פ"י ברין נכסי האיש והאשה נכסי אפוחיקי סתם ורין אפוחיקי מפורש. ומיחו מילתא שישטא היא דכסבי הבעל אינה מוציאה מיד הלקוחות אם מכרם הבעל עד שעת נבית כותבה והיינו דאמר פ' האשה שנפלה ליה אבעי לזבונני מי לא מובין. ורש"י פ"י ל"מ אם מת הוא או גרשה שהאשה מוציאה מיד הלקוחות אם מכר הוא בלא דעתה אלא אפי' מתה היא הוא מוציא מיד הלקוחות דשעת מכירה לאו מכירה ודאית היא שמא ימות הוא ומצאת מכירה שלא כדון הוראב"ד פ"י מכרו שניהם לפרנסה כגון שפכה האוד כפי חביו וקא' רשב"ג שאם מכרה האשה במי בעלה הבעל מוציא מיד הלקוחות. והו לשונו מה שפסק הרב אלפס דרבנן דאמרי עובר לית לה זכיה מסתברא כותביהו דרביא קאי כרבנן כפי מי שמת ואביי פליגי עליה וכו' וק"ל אביי ורבה הלכה כרבה וכובר כותבי דבר זה הוראב"ד ז"ל ולפי זקני הרב ר' שמואל ב"ר משה ע"ה באחד שנתן לכהן קודם ארבעים יום ליצירתו והיה מחולקת ביניהם יש מהם שאמרו שהמתנה מתנה הוראב"ד ודעתו של אדם קרובה אצל העובר ויש מהם שאמרו שאין המתנה מתנה דכיון דאביי יום קודם ליצירתו מיה בעלמה הוא וכמו דלא עיברה כלל דמיא ונגמר הדין ע"פ רובם שהמתנה מתנה ולאבא מארי ז"ל היה מסתברא דכרבי היחיד שאין המתנה מתנה:

לומר כן מדקאמר שמואל לעל אליהו דרבנן אין לו חלקן אוכלין בשביל כל המשפחה א"כ טעמיהו משום ילאון מוכה לעובר קנה דלון לומר משום דלחוששין למיעוט דהא לאו מיעוט איריא דננן יוסיה הולד זכר אי נקבה יהיה לולד חלק עזדים אף קנה תריס קודם לתשפחה: **בולם זכרים יאכלו.** הקונטרס לא גריס כולם זכרים דלפי' אי ליכא אלף חזר זכר וזכר יאכלו בגללו ולא חיישינן למיעוט שמה עובר זכר. אבל נקבות לא יאכלו ז"ל כולם נקבות דלא איריא זכר אכלי וקתא זכר וזכר יאכלו בתרומה כרבה הספירס. ונראה לה"ר מנחל לייש דרבה הספירס כולם זכרים יאכלו פ"י כולם זין עבדי מלוג זין עבדי אן ברזל יאכלו כיון דאיריא זכר אכל נקבות לא יאכלו כולם. פ"י עבדי אן ברזל אלף עבדי מלוג צבצל לפי שמכח האשה הם באים ולא מכה בענות:

(א) נראה דל"ל נמי שיש חלק מן האשה בטל הוא ומתלה מן הלקוחות.